

Nädala kaja

Virumaa Teataja

ERKI VARMA
uudistejuht

Pisut lihtsustatud freudistliku käsitluse kohaselt ongi just sugutung ja surmahirm kaks peamist liikumapanevat jõudu.

Ära põgene - muutu või sure

Me elame muutvas maailmas. Muutused on järjest kiiremad ja järjest vähem on neid väärtusi, mis ajahambale vastu peavad ega murene muutuste tuules. Üheks, võib-olla peamiseks, muutuste mootoriks on meie ajal tohutu arenguhüppe teinud infokommunikatsioonitehnoloogia. Ma ei pea siin silmas üksnes majasuuruseid arvutusmasinaid, mis mõnekümne aastaga märkamatult nutitelefonidena meile taskusse on pugunud, vaid ka seda hoomamatu suurt muutust, mille tõi kaasa interneti rahvahulkadeni jõudmine.

Ühena esimestest sai selle hiiliva revolutsiooni purustavat jõudu kogeda ajakirjandus, mis otseselt teabe hankimise ja edastamisega seotud. Varem üksnes väheste kontrolli all olnud võime edastada oma sõnumit korraga tuhandetele ja miljonitele inimestele on nüüd järsku muutunud igamehe õiguseks. Igapähe meist on Facebookis ja Twitteris võimalus jõuda sama paljude inimesteni kui kohalikul raadiojaamal. Ajakirjandus on sunnitud selle muutusega kohanema, ja see ei ole lihtne. Aga kui ei muutu, siis sured, ning sinu koha võtab üle paremini kohanenu.

Pisut lihtsustatud freudistliku käsitluse kohaselt ongi just sugutung ja surmahirm kaks peamist liikumapanevat jõudu. Kui midagi muutub, siis on põhjuseks üks neist kahest.

Kahtlemata ei ole ajakirjandus viimane eluvaldkond,

mis kiirete muutustega silmitsi seisab. Inforevolutsioon leib üha edasi – nii nagu vette visatud kivikesest alguse saanud ringid vaikel veepinnal, tabavad muutused üksteise järel ka infost ja kommunikatsioonist kaugemal asuvaid eluvaldkondi. Aga poliitika ja kultuur ei ole just kauged äärelad.

Lõppeva nädala üks suuremaid meediasündmusi oli kindlasti suur möll kultuurilehe Sirp ümber. Jagunetakse vastastikku vaenulikeks leerideks. Tihti jookseb rindejoon läbi sõpruskondade ja isegi perekondade. Naljaka kombel erutab see teema pea kõiki, isegi neid, kes ei ole oma elu jooksul Sirpi kättegi võtnud. Seega ei ole asi ilmselt ainult Sirbis. Asi on muutumises ja hirmus muutuste ees. Ühelt poolt tabasid rängad muutused Sirpi enast ja selle toimetust, teisalt on muutuste põhjuseks vähemalt osaliselt poliitikute hirm muutuste ees ühiskonnas.

Kiired ja kohanemist nõudvad muutused on ebamugavad. Kui neid tuleb palju korruga, on see väsitav ja frustreeriv. Tahaks põgeneda. Kuhugi, kus on vaikus ja rahu. Kus saab olla üksi iseendaga, kus on aega agra seada ja maailma taas kildudest kokku panna. Üksikule saarele.

Ehk just sellega on seletatav, et ligi 400 inimest soovivad saada üksildase Vaindloo saare saarevahiks. Nende hulgas on väga erinevate elualade esindajaid, nii vang kui abivallavanem. Hirm muutuste ees ei küsi elukutsest.

Aga põgenemine saab olla vaid ajutine lahendus. Muutused saavad su kätte ja siis pead kas muutuma või surema. Seda nii ajakirjanduses, poliitikas, kultuuris kui mujal.

Mesi

Tarva korvpallimeeskond saavutas Euro-Challenge'i sarjas esimese võidu, alistades Belgia klubi Antwerpen Giantsi 77:75.

Tõrv

Riias varises neljapäeva õhtul sisse Maxima toidupoe katus, hukkunuid oli eileõhtuse seisuga üle 40.

Peaksime teadma oma rahakoti sisu

Sel nädalal tõstatus Postimehes taas fosforiidi teema. VKG tahab Rägaveres fosforiidi uuringuid teha. Mitmedki end ilmselt ohustatuna tundvad tegelased on sel teemal samuti sõna võtnud. Ja üldjuhul on need sõnavõttud kõike fosforiidiga seonduvat eitavad – pigem püütakse pea liiva alla peita kui sel teemal loovalt arutleda.

Kogu fosforiidi temaatika kerkis Eestis üles aasta tagasi, kui VKG tahtis seda uurima hakata. Paljudel on aga värskelt meeles fosforiidisõda võõrvõimu vastu ja seetõttu on teema praktiliselt tabuteemaks kuulutatud. Pigem üldse vait olla, selmet puudutada nn keelatud ala.

Ometi on aeg muutunud, ka kaevandamise tehnoloogiad on muutunud. Fosforiiti on võimalik kaevandada, kasutades maaaluse kaevandamise tehnoloogiat. Ja me elame ju ikkagi oma riigis, kus juba põhiseadus ütleb, et maavarad on rahva omand. Pangem siis oma maavarad teenima ka Eesti rahvast, kes üleüldises külluses just ei ela.

Kevadel valmis nõustamisfirmalt Ernst Young tellitud fosforiidi kaevandamise ja sellest väetise tootmise majandusliku mõju analüüs numbrite ja variantidega fosforiidi kaevandamiseks ja töötlemiseks. Uuringud näitavad, et riik saab sellest juurde nii maksutulu kui töökohti ligi 3000 inimesele. Tegemist oleks maailma mastaabis alla keskmise kaevan-

LEMBIT KALJUVEE
riigikogu liige,
demokraatide
saadikurühm

Igal asjal on plusse ja miinuseid, neid kõrvutades ja nende üle arutledes leiame parima lahenduse.

MIHKEL MARIPUU

dusega, mis toodaks 4 miljonit tonni maaki aastas. Numbrid on tegelikult ilusad ja ahvatlevad.

Selleks aga, et otsustada, kas kaevandama hakata või seda mitte teha, on vaja uurida. Me teame enam-vähem, et fosforiiti leidub. Ent lähemalt teame liiga vähe. Uurida on vaja. Selle tarvis oleks vaja rajada üksnes kolm kuni viis puurauku, mis on mõeldud kaevanduslaega seotud küsimuste lahendamiseks. Eestis tehakse selliseid puurauke poolteist tuhat aastas. Keskkonnaministerium on aga VKG-l puuraukude tegemise keelanud. Tegelikult peaksime oma maapõue uurima, saamaks teada, mida ja kui palju seal

on. Et kui vaja, saaksime sealt oma rahva hüvanguks üht-teist võtta. Sest omaenda rahakoti sisu võiksime ju teada, iseasi, kas me seda kohe kasutame.

Hoopis halenaljakas on samast Postimehe loost lugeda Rägavere vallavanema Virgo Koppeli ütlust, et tema vallavanemana ei saa terve valla eest vastata. Aga kui sa oled vallavanem, siis tuleb ju oma arvamus välja öelda ja oma veendumusi ka rahvale tutvustada. Näiteks majanduslikult on ju allmaakaevanduse avamine Rägaverele kasulik – sellega saab lahendada haridusprobleeme, tööhõivet ja paljutki veel.

Kui fosforiidisõja ajal olin ise täitevkomitee esimees ja maavanem, ütlesin välja arvamusi, mis ei läinud kokku tollase valitsuse seisukohtadega. Samuti ei kirjutanud ma alla dokumentidele, mida mult nõuti. Selleks ju omavalitsus ongi, et kaitsta oma rahvast ja võtta vastu otsuseid, mis vallale ja valla rahvale on kasulikud.

Selleks, et nii fosforiidi kui meie teiste maavaradega asjad selgeseks saada, on vaja uuranguid. Julgen öelda, et need 3–5 puurauku tuleb teha, siis on kasvõi millest rääkida, mille üle arutleda. Igal asjal on plusse ja miinuseid, neid kõrvutades ja nende üle arutledes leiame parima lahenduse. Mitte midagi teha on muidugi alati riskivabam – ei pea vastutama, tööd tegema ega muretsema. Aga siis ei maksa ka nuriseda, näiteks tühja rahakoti üle.

On häbi Eesti Energia pärast

Virumaal ei ole Eesti Energia-ga just kõige armastusväärsem suhe. Paari aasta eest võitlesime kohalike ettevõtetega – Virumaa suurtööstus- ja Repo Vabrikute ja Estonian Celliga – elektrituru seaduse muudatuse vastu, mis teenis kahtlemata Eesti Energia erahuve ning kahjustas siinsete ettevõtete konkurentsivõimet.

Toona oli teemaks seadusemuudatusest tulenev kunstlik küttepuidu hinnatõus ja sellest tulenev kõrgem elektri hind virulaste ja väikekatlamajade jaoks. Eesti Energiale tähendas muudatus aga korralikku taastuvenergia tootust ja olulist konkurentsieelist.

Hetkel ei olegi tähtis, kas hea lobitööga või ausas konkurents on Eesti Energiast saanud üks suurimaid ettevõtteid, mille kolmanda kvartali puhaskasum oli 42 miljonit eurot. Pi-

EINAR VALLBAUM
Lääne-Viru
maavanem

devalt võib kuulda ettevõtte käibe ja kasumi tõusust ning investeerimisideedest. Kuu aja eest võisime lugeda, et Eesti Energia plaanib Utah'sse investeerida miljardeid eurosid. Napilt pärast avalikkusele edastatud ideed tabas aga Eestit torm, mis jättis elektrita tuhanded majapidamised. Elanikud olid nõrduinud, et kõvema tuulehoo järel võivad nad jääda päevadeks küünlavalgele, vaatamata kopsakale elektri hinnale ja sellest tulenevale ootusele, et võrgud võiksid olla vastupidavamad, mis eeldaks Eesti Energia poolseid investeeringuid.

Ehkki plaanitakse investeerida USAsse ja teistesegi välisriikidesse, on Eesti Energia pressiesindaja Eliis Venniku sõnul ettevõtte prioriteediks endiselt investeeringud Eestisse.

Vähemalt Virumaal ei ole seda aga märgata. Iga kord löön pilgu maha, kui möödun

Eesti Energia Lääne-Virumaa esindusest, mis asub Kroonikeskuses, Eesti Postiga samal pinnal. Tõmbetuultes möödub aeg nii klientidel järjekorras seistes kui ka teenindajatel, kes iga päev sõltuvad tuule kiirusest ja jäisusest. Üks teenindaja on sõna otseses mõttes surutud nurka ja pisikeses teenindusboksas peab olema võimalik vahetada riideid, hoida oma isiklike asju. Seda kõike tööpäev läbi kõikide silme all.

Paneb hämmastama, et niivõrd suur ja eeldatavalt auväärne ettevõtte suhtub oma töötajatesse ja klientidesse pehmelt öeldes ükskõikselt. On muidugi olemas ka võimalus, et juhid, kes Tallinna A+ klassi äripindadel resideeruvad, ei olegi teadlikud oma töötajate ruumikitsikusest, tõmbetuultest ega üsna räbalast olukorrast. Töötajad ei julge öelda, juhid ei malda tähelepanu osutada. Aga keegi ju peaks.

Kiri

Viru Keemia Grupp versus Eestimaa

Postimehe 18. novembri artiklist saab teada, et VKG ei loobu oma ponnistustest, saamaks fosforiidi puurimise luba. Seekord on demagogia vankri ette rakendatud VKG esimees Priit Rohumaa, kes lubab kohalikele inimestele Rägavere mail taevamannat. Tundub, et vallavanem on juba pehmeks räägitud (hirmutatud?), kuid lõpliku sõna peab ütleva kohalik rahvas.

Nüüd sõltub kõik sellest, kui palju on kohalikul rahval tervet talupojamõistust. Kas rahvas oskab mõelda, mis on kaevanduste hind. Kaob joogivesi, kaevud jäävad tühjaks, nagu juhtus nüüdsama Ida-Virumaal Illuka külas. Vesi reostatakse, maaalused lademed põlevad ja neid ei suudeta kustutada aastate jooksul. Alles hiljuti põlesid aherainemäed Kohtla-Järvel. Metsad kaovad, jäävad aherainemäed. Minge uurige neid maastikke, kus VKG on tegutsenud või tegutseb, aga giidiks ärge võtke VKG inimest. Suur osa inimesi on neilt mail lahkunud.

VKG lubab valda toetada, aga kui kaob joogivesi ja piirkond saab lisaks muule reostusele ka radioaktiivset kiirgust, kaovad vallast needki lapsed, kes sinna veel jäänud on.

Puurimisloa andmine VKG-le tähendab sõrme ulatamist kuradile, sest siis läheb juba terve käsi – st tulevad kaevandused. Ja pole vahet, on need maa-pealsed või maaalused, igal juhul tähendavad need hävingut Eesti loodusele, seega ka Eesti inimesele. Näiteks on Ida-Virumaal kaevanduskäikudesse kukkunud nii tehnikat kui loomi. Maad harida ei ole võimalik, kastmisvesi kaob tühjuseks.

Miks siis on VKG seltskonnal nii kiire puurimislubade saamisega? Asi on selles, et põlevkivi hakkab otsa saama ja Eesti Energia käes on siin võtmepositsioon, aga raha tahaks teenida kohe ja palju. Fosforiit peab siin hädast välja aitama. Ja tõenäoliselt on VKG-l palav soov alustada enne nende väljajätkumist 2028. aastat. Tõepoolest, teatud seltskond teeniks suure tulu, aga millise hinnaga Eestimaa looduse ja rahva jaoks.

Krista Kaasik